

detur, negando, fuisse ordinem inter alios homines. Neque ad hoc refert ordo, qui est in successione temporum, alias necessario prius fuissent electi omnes prædestinati pertinentes ad legem scriptam, quam pertinentes ad legem gratiæ, quod frivolum est. Deus ergo simul, et in eodem signo rationis multa præfinit; quæ successive impleri disponit. Neque est verum, homines prius prævisos fuisse futuros, quam fuerint electi, sed potius (ut supra dixi) per ipsam electionem præordinati sunt ad existendum, eadem præfinitione divina. Neque obstat, quod multi peccaminose generentur, novit enim Deus præfinitiones suas mediis permissionibus ad exitum perducere: quod est intellectum facillimum, supposita conditionata scientia, et sæpe in sequentibus attingetur.

13. *Rejicitur instantia.* — Atque hinc infertur, respondendo simul ad ultimam instantiam, nullum hominem fuisse electum ad gloriam vel gratiam, in illo primario ordine divinæ intentionis, occasione peccati, vel perditionis alterius, sed Deum ex se, ac per se primo eos elegisse, quos voluit. Numerum enim salvandorum absoluta voluntate præfinit Deus, non tantum confuse, et formaliter (ut aiunt) quoad speciem numeri, sed etiam distincte, et quasi materialiter quoad singulares personas, quæ salutem consequuntur. Hoc enim (ut supra dixi) significant Scripturæ, et hoc postulat perfectio divinæ gratiæ, et providentiæ. Id autem vix posset subsistere, aut intelligi, si ad eligendum unum expectaret Deus præscientiam de bono, vel malo usu gratiæ, et liberi arbitrii alterius. Neque est ulla ratio fingendi hujusmodi ordinem, vel expectationem.

14. *Explicantur loca Scripturæ in contrarium allata.* — Loca vero Scripturæ varias habent expositiones. Illud enim Apocal. 3: *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Aliqui putant solum esse phrasim loquendi, et exhortandi, sicut mater solet incitare filium parvulum ad fugendum ubera dicens: tene ubera, ne dem fratri tuo: ita refert D. Thomas ibi, vel quicumque est auctor illorum commentariorum: nec illi displicet. Sed majorem proprietatem observat in illis verbis idem divus Thomas, 1 part., quæst. 23, art. 6, ad primum. Duo itaque in illis verbis continentur: unum est comminatio de amissione coronæ. Quod esset facile, si tantum dixisset: *Tene, ne forte amittas coronam tuam.* Nam hoc dici potest, tum ad præscitum, quia etiam dum est justus, dici potest habere coronam suam,

non possessione, sed jure, et merito quam amittit peccando: tum etiam ad prædestinatum, quia ex se potens est amittere coronam, et ut illa potestas non reducat in actum, per similes Dei admonitiones prævenitur. Quomodo etiam dixit Petrus electis. *Satagite, ut per bona opera, certam vestram electionem, et vocationem faciatis.* Quod etiam tradit D. Thomas in locis allegatis. Aliud significatum in illis verbis est, quod solet unus substitui loco alterius, ut accipiat coronam quam alius amisit. Quod quidem in dignitatibus hujus vitæ conspicimus. Nam David accepit coronam regni, quam Saul per inobedientiam perdidit. Et Matthias suffectus est in apostolatu, quem Judas demeruit. Et de his dignitatibus potissimum loquitur Job, loco citato.

15. *Responsio aliquorum confutatur.* — Verumtamen D. Gregorius 25, Moral., cap. 7 et 8, alias 9 et 10, etiam de gratia et gloria illum locum intelligit, idem confirmans alio testimonio Apoc. 3. Et idem sentit Hieronymus in eundem locum Job, et Beda, Haimo et Glos. Apoc. 3. Quod adeo verum esse censuit Augustinus, lib. de Correp. et Gratiæ, cap. 13, ut dixerit: *Alius non accepturus, nisi iste perdidit.* Et hinc colligit, esse certum prædestinatorum numerum, ita ut non possit augeri: ideo enim unus non acciperet nisi alius perderet, ne crederet electorum numerus definitus. Quod sane satisfaceret, si numerus prædestinatorum solum formaliter esset præfinitus per electionem. Cum tamen sit etiam materialiter definitus, difficile est intelligere, quomodo unus loco alterius substituat et quomodo verum sit, unum non fuisse accepturum coronam, nisi alius illam amitteret. Nam si electus est ante prævisionem operum, profecto illam haberet, etiamsi alii non caderent, cum electio ejus nullum respectum habuerit ad casum aliorum, nec formaliter, nec virtute, neque ullo alio modo. Neque quoad hanc partem satisfacit illa responsio, quod prædestinatio non imponit necessitatem, nam absolute potest prædestinatus coronam amittere. Quia esto, hoc verum sit, tamen sufficit, ut quando per gratiam perseverat prædestinatus, dicatur substitui loco alterius, ut accipiat coronam quam alius amisit. Nec etiam sufficit, ut vere dicamus, permittere Deum, quod reprobis cadat, ut alias accipiat coronam, quam alias non acciperet, ne numerus prædestinatorum definitum numerum excedat.

16. *Melior responsio ad Sanctos Patres et loca Scripturæ.* — Dico ergo, testimonia illa,

omnesque illos loquendi modos intelligendos esse de divina providentia, quoad mirabilem et sapientissimum modum, quem observat in executione mediorum: non vero quoad primariam electionem prædestinatorum. Hæc enim intelligenda est per modum singularis præfinitionis, quam Deus ex se tantum et ex suo mero beneplacito habuit. Absolute intendens, tale regnum æternum ex talibus personis et membris constans. Ex vi autem hujus electionis manet ille numerus salvandorum ita certus, tam formaliter, quam materialiter, ut minui non possit. Non tamen pertinet ad efficaciam illius voluntatis, ut non possit augeri, quia Deus ex se non voluit positive omnes alios a regno excludere, ut infra dicam. Et ideo simul cum illa electione habuit Deus voluntatem veram salvandi alios, non tamen absolutam, sed sub conditione, si per eos non staret. Et ideo in executione illis dat media sufficientia ut salventur, quæ interdum talem effectum habent, ut per eam comparent verum jus ad æternam coronam, etiamsi præsciti sint non conservaturi illud usque ad finem vitæ. Ac proinde, quando illud amittunt, dicunt perdere coronam suam, id est, suis meritis debitam, si in gratia decesserint. Uno autem ex his cadente, dicitur alius loco illius substitui, quia solet Deus ita gubernare et exequi salutem suorum electorum, ut prius vocet reprobos et illis male utentibus divina gratia, illos deferat et ad alios suam specialem protectionem transferat, non quia illos posterius dilexerit, vel tantum occasione peccati aliorum, sed quia illo modo justitiam suam erga malos et gratiam erga bonos mirabilis et sapientissima ostendit. Atque ex his facile est alia testimonia Scripturæ sacræ et Sanctorum interpretari.

CAPUT XIII.

QUOMODO DIVINA VOLUNTAS PRÆPARAVIT MEDIA, QUIBUS ELECTI INFALLIBILITER SALVANTUR.

1. *Duplex genus mediorum, quæ DEUS præparat electis.* — Media communia sunt priora et primo definita. — Diximus de voluntate divina, quatenus versatur circa finem prædestinationis: nunc breviter explicandum est, quo modo, seu quibus actibus disponat viam et media, quibus in illum terminum infallibiliter tenditur. In quo primum distinguere possumus duplicia media hujus divinæ providentiæ. Quædam sunt communia, præparata pro tota communitate. Hujusmodi censeri possunt

in angelis omnes gratiæ et auxilia illis data in instanti suæ creationis, per quæ (juxta probabilem sententiam) ita præventi sunt, ut pro illo instanti omnino non peccarent, atque ita excitati, ut infallibiliter converterentur in Deum et se ad gratiam disponerent, sanctificarentur et primam gloriam mererentur. In hominibus vero sunt in lege gratiæ talia media, baptismus et alia Sacramenta, prædicatio Evangelii cum præparatione divini auxilii interni et necessarij ad fidem obtinendam. Atque hæc et similia media dici possunt primo definita et decreta pro singulis ætatibus, quia hæc, quæ universalis sunt, quodam modo sunt priora et quando finis intenditur communitati, primo videntur occurrere media, quæ pro tota communitate providentur. Et præterea, hæc communia quodam modo includuntur in particularibus mediis, nam regulariter justificationes fiunt per applicationem mediorum communium ad particulares personas. Denique (ut hoc obiter advertam) in hoc ordine mediorum constitui potest originalis justitia, data toti humanæ naturæ in primo parente ante lapsum: nam per illam cepit Deus disponere salutem electorum, quanto in ipso erat.

2. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices, hæc et similia media potius pertinere ad generalem providentiam gratiæ, quam ad prædestinationem, quia non fundatur peculiari electione efficaci aliquorum hominum, sed in generali voluntate salvandi omnes. Unde talia media omnibus communia sunt. Respondeo, hæc non esse repugnantia, nam ita sunt aliqua propter prædestinatos provisiva, ut alius etiam prodesse possint. Et ita, licet salus prædestinatorum non sit (ut ita dicam) finis adæquatus talium mediorum, est tamen finis principalis, atque hoc satis est, ut inter media prædestinationis hæc computentur et singulari modo dicantur esse propter electos. Sicut Paulus dicebat, se sustinere labores propter electos, quamvis re ipsa pro omnibus laboraret: neque de his mediis plura videntur necessaria.

3. *Media particularia quædam fiunt a solo Deo quædam vero cum cooperatione libera voluntatis.* — *Quæstio est de mediis, quæ fiunt cum cooperatione.* — Rursus circa media particularia advertendum est, duos esse ordines illorum: Quædam fiunt a solo Deo sine cooperatione liberi arbitrii, ut sunt prima vocatio et alia auxilia prævenientia, quæ Deus hominibus confert, absque ullo merito, vel dispositione illorum. Et ad hunc ordinem pertinent quidam effectus singularis providentiæ Dei

circa suos electos, ut sunt, auferre aliquam occasionem peccandi, vel offerre aliquam bene merendi, etc. Et de toto hoc ordine mediorum nulla est difficultas, quin potuerit Deus illa præparare sua gratuita voluntate efficaci: quo modo autem et quo ordine id præstiterit, patebit ex dicendis. Alius est igitur ordo particularium mediorum, quæ includunt liberam cooperationem voluntatis, ut sunt actus humani supernaturales, sub quibus comprehendo omnes effectus, quæ ab illis pendent, ut est remissio peccati in adulto et similia. Et de his est magna controversia inter theologos, quo modo per prædestinationem præparentur.

4. *Prima opinio.* — *Fundamentum hujus sententiæ.* — Prima sententia est, ex vi divinæ voluntatis disponentis media ante præscientiam eorum, ut absolute futurorum, solum præparari hæc media confusa quadam ratione et sola voluntate inefficaci, absque præfinitione talium actuum in particulari. Quam sententiam indicasse videtur D. Thomam, q. 6, de Verit., art. 3. Dicit enim certitudinem prædestinationis in hoc consistere, quod Deus tot præparat adminicula prædestinato, ut vel non cadat: vel si ceciderit, resurgat: non ergo præfinit Deus certum medium, sed unum, vel aliud, ut tandem aliquod habeat effectum. Hujus autem sententiæ potissimum motivum esse videtur, ut hoc modo possit conciliari libertas cum prædestinatione. Potestque hoc experientia confirmari, quia non omnis vocatio, aut gratia præveniens, data prædestinato, habet in illo effectum: ergo non procedit ex intentione efficaci conversionis, seu consensus ejus.

5. *Rejicitur prima opinio.* — Hæc vero sententia supra rejecta est. Quia imprimis videtur procedere tollendo scientiam conditionatam, qua Deus ante voluntatem dandi vocationem prænovit, an illa futura esset congrua, nec ne, id est an voluntas hominis sit illi consensura, si ei detur: nam si hæc scientia supponatur, ut supponi debet frustra tribuitur Deo ille modus providendi media confuso modo et sub illa distinctione, ut si unum non habuerit effectum, applicetur aliud. Non enim ita operatur, nisi qui ignorat efficaciam primi medii: propter quod etiam (ut supra dixi) hic modus providentiæ non est consentaneus divinæ perfectioni, ad quam spectat, ut ex certa scientia, distincte et in particulari omnia disponat, juxta uniuscujusque rei dignitatem et capacitatem.

6. *Respondetur ad fundamentum opinionis.* — Neque etiam est hoc necessarium ad liber-

tatem, ut in sequentibus late dicendum est et in superioribus est tactum: ubi etiam citatum locum D. Thomæ exposuimus. Et aperte ita sensit idem D. Thomas 1, 2, q. 112, art. 4, dicens: *Si ex intentione Dei est, ut homo vocatus consentiat, infallibiliter esse consensurum quamvis libere.* Denique, in negotio Angelorum aperte constat, non habere locum illum providentiæ modum: nam in secundo instanti in quo via omnium Angelorum terminata est, ita fuit præparata voluntas electorum, ut omnino non caderent: nam si caderent, non resurgerent, imo etiam ut haberent totum meritum necessarium ad illum gradum gloriæ, ad quem electi erant, comparandum.

7. *Secunda opinio.* — Est ergo secunda sententia dicens, Deum sua voluntate absoluta disponere media et certa, quibus unusquisque electus infallibiliter consequatur salutem et in particulari, id est, designando talia media et tales actus. Addit vero hæc opinio, omnino simul fuisse præordinata: ita ut nec secundum rationem sit unum prius definitum a Deo quam aliud, præsertim quando media pendent ex libera voluntate nostra.

Tertia opinio non satisfacit difficultati et modo loquendi Augustini. — *Media hæc ordinem servant in propinquitate ad gloriam.* — Quæ opinio similis est illi, quam primo loco retuli supra capite octavo, idemque de illa est sentiendum, fugit enim difficultatem, non declarat. Repugnatque modo loquendi Augustini et fere omnium dicentium, Deum vocare hominem ut credat; et quia vult dare fidem, velle etiam dare talem vocationem, ut signatum videri potest apud Augustinum, de Bono perseveran., cap. 14. Ratio etiam manifesta est, quia hæc media non sunt æque propinqua fini ultimo, sed inter se ordinem servant, quem insinuavit Paulus ad Romanos 8. Nam justificatio propinquior est glorificationi, quam vocatio et vocatio justificationi: et similiter quilibet actus libet, qui est dispositio ad gratiam, propinquior illi est, quam excitatio, qua homo vocatur ad actum liberum: ergo sicut ad hæc omnia media præcedit intentio ultimi termini, ita inter ipsa media præcedit intentio ultimi termini, ita inter ipsa media præcedit voluntas illius quod propinquius est fini: nam propter illud eligitur aliud medium, quod remotius est; et ideo posterius in ordine intentionis, licet fit prius in ordine executionis. Quod breviter declaratur in negotio honorum angelorum: nam quia electi fuerunt ad tantam gloriam, ideo etiam ordinati sunt, ut in

tota sua via ad tantam gratiam pervenirent, et hac de causa voluit Deus, ut talem, vel tales actus meritorios haberent, et propter illos talem modum illuminationis et inspirationis eis præparavit, nam illi etiam vocati sunt vocatione congrua, quæ est ex proposito, ut Augustinus loquitur. Denique non potest alio modo intelligi, gratiam efficacem, ut efficax est, intra latitudinem prævenientis gratiæ, esse a Deo per se intentam, sed solum dici efficacem ex effectu, scilicet, quia factum est, quod tamen falsum esse nunc suppono.

8. *Tertia opinio.* — Propter hoc est tertia sententia, quia licet cum præcedentibus conveniat in hoc, quod Deus non præparat actus liberos absoluta voluntate, donec illos prævideat absolute futuros; tamen ad vitanda aliqua incommoda ex dictis, præsertim ultimum, distinguit in divina voluntate varios actus circa hæc media. Unde auctores hujus opinionis dicunt primo, habere Deum quamdam voluntatem absolutam et universalem dandi huic homini omnia auxilia prævenientia illi necessaria et accommodata, ut per illa infallibiliter consequatur gloriam in tali discursu vitæ, et hanc voluntatem dicunt, versari circa gratiam efficacem, ut efficax est, in ratione prævenientis. Postea vere dicunt, disposuisse Deum in particulari talia auxilia in ordine ad tales actus liberos, ita tamen, ut licet præcedat intentio talium actuum, illa non sit efficax et absoluta, sed tantum per simplicem complacentiam, includentem virtualementem conditionem. Et hoc ultimum solum asseritur, ut libertas hominis conservetur illæsa.

9. *Refellitur Voluntas Dei absoluta circa actum in particulari non repugnat libertati.* — Destructo autem hoc fundamento, ruit facile tota hæc sententia. Satis autem (ut existimo) in superioribus ostensum est, intentionem Dei absolutam circa actum liberum (etiam in particulari et cum omnibus circumstantiis ejus) non tollere libertatem, quia illa intentio per se non immutat, nec determinat physice voluntatem humanam, sed applicat media, quæ Deus novit esse congrua libertati, ut in sequentibus latius attingendum est. Ergo si verum est (ut revera est) secundum rationem præcedere in voluntate divina intentionem talis actus, non est, cur sit inefficax, maxime cum ex illa intentione proxime et infallibiliter oriatur applicatio vocationis seu auxilii efficaci, ut efficax est. Hoc autem posito fundamento, primus actus voluntatis, quem hæc sententia fingit, superfluous est: quia si intelligatur

illa volitio esse de aliquo objecto generali et confuso, non est conveniens Deo, qui (ut dixi) distincte omnia novit et disponit: neque est ad aliquem finem necessarius: cum sufficiat voluntas circa singula auxilia. Si vero talis actus intelligitur versari circa collectionem seu multitudinem talium auxiliorum in particulari, ille actus, licet secundum rem unus sit, tamen distinguitur ratione ex diversitate objectorum, ac proinde non est distinctus ab illis voluntatibus, quibus dicitur Deus in particulari disponere et velle dare hæc auxilia. Unde necesse est, ut etiam talis actus, quatenus circa prævenientia auxilia versatur, supponat intentionem illorum actuum voluntatis humanæ, propter quos illa auxilia præparantur. Accedit denique, quod nulla est ratio ordinis inter illum actum universalem et alios particulares, cum objecta eorum inter se non comparentur ut fines et medium, neque alium ordinem causalitatis habeant.

10. *Conclusio.* *Deus præparat etiam media quæ a libertate pendent absoluta voluntate.* — Dicendum ergo est, Deum per absolutum actum voluntatis suæ præparare prædestinatis etiam illa media, quæ ab ipsis libere exercenda sunt, vel comparanda. Hæc est sententia D. Augustini, libro de Prædest. Sanct., præsertim cap. 10, et de Bono perseverantiæ, cap. 9 et seq., et sine dubio est D. Thomæ, 1, 2, ubi supra, et 1 part., quæst. 23. Eamque late probavi, lib. 3 de Auxiliis, cap. 17. Summa omnium est, quia hic modus providentiæ non repugnat libertati, ut patet ex dictis. Estque valde consentaneus perfectioni divinæ providentiæ et speciali amori, quo prosequitur prædestinatos: ergo non est, cur negetur. Deinde, quia qui intendit efficaciter aliquem finem, prius secundum rationem intendit medium propinquius illi fini, quam remotius: ostendimus autem, DEUM efficaciter intendere prædestinatis finem, ultimum gloriæ, cui fini propinquiora sunt media, quæ humana libertate fiunt cum divina gratia, qualia sunt actus meritorii et dispositiones proximæ ad justitiam, quam illa, quibus solus Deus hominem excitat. Ergo illa media vult Deus efficaciter prædestinatis prius secundum rationem, quam velit dare illis vocationem, vel alia auxilia antecedentia, quæ remotiora sunt. Unde confirmatur tandem, quia ita comparatur actus charitatis ad auxilium excitans, quo Deus efficaciter movet ad talem actum, sicut comparatur præmium gloriæ ad ipsum actum charitatis: ergo sicut præcedit intentio gloriæ ad præscientiam

actus charitatis, vel meritorii : ita præcedit in Deo intentio dandi homini actum charitatis ad voluntatem, seu præscientiam absolutam vocationis congruæ, quæ propter talem actum datur. Neque contra hoc occurrit nova difficultas, cui satisfacere necesse sit.

11. *Actus bonos independentes a peccato Deus absolute vult.* — *Actus bonos dependentes a peccato non vult Deus absolute, nisi post scientiam peccati.* — Solum adverte, inter hos actus liberos, quosdam esse omnino independentes a peccato, quia neque illud supponunt necessario, neque includunt intrinsicum respectum ad illud, ut sunt actus fidei, spei, amoris, etc., alios vero esse, qui necessario supponunt peccatum, ut est proprius actus pœnitentiæ. In prioribus ergo actibus procedit absolute et sine limitatione sententia posita, quia illos actus per se primo Deus intendit, et ex se, voluntate antecedente, simulque efficaci, (juxta sensum Chrysostomi et Damasceni alibi declaratum) illos vult et intendit, quia sunt omnino boni et nullum malum supponunt. Posteriores vero actus non intendit Deus voluntate absoluta, donec habeat absolutam præscientiam peccati futuri, quia nec formaliter, nec virtute potest Deus velle peccatum : vellet autem (saltem virtualiter) si absolute præfiniret actum intrinsece respicientem peccatum, non supposito ipso peccato, ut latius declarabo infra, de effectibus prædestinationis tractando.

12. *Actus contritionis prius ratione præfinitur, quam medium ad illum.* — Quamvis autem hoc ita sit, nihilominus etiam in his actibus, seu mediis verum habet sententia posita, servata proportione. Nam licet Deus non velit absolute actum contritionis, verbi gratia, donec videat peccatum, propter quod tollendum, est necessarius; nihilominus prius secundum rationem præfinit, et intendit prædestinato actum contritionis, quam velit illi dare auxilium efficax, vel aliud medium per se ordinatum ad illum actum. Nam peccatum non est medium ordinatum ad contritionem, sed est materia et occasio inducens necessitatem ejus : media autem ad contritionem sunt illa, quæ per se ordinantur ad efficiendam contritionem. Et ideo supponitur quidem præscientia peccati, et ante illam præcedit voluntas permittendi illud, non vero supponitur voluntas talium mediorum, sed hæc, nostro modo intelligendi, consequitur ex intentione talis finis.

CAPUT XIV.

HABEAT NE DEUS VOLUNTATEM EXEQUENTEM CIRCA BONA, QUÆ CONFERT PRÆDESTINATIS, PRÆTER EAS, QUÆ AD ORDINEM INTENTIONIS PERTINENT.

1. *Prima ratio dubitandi.* — Ratio dubitandi est, quia voluntas Dei absoluta per se ipsam est efficax eorum, quæ ita vult : *Omnia enim, quæ voluit, fecit*, ergo si habet Deus voluntatem absolutam, qua statuit dare gloriam et gratiam prædestinatis, per eandem omnino voluntatem hæc bona confert : ergo supervacaneum est aliam fingere voluntatem exequentem, etiam ratione distinctam ; maxime, quia hæc distinctio ex objectis sumenda esset : talis autem voluntas versatur circa idem objectum.

Secunda ratio. — Secundo urget hic difficultas supra tacta et non soluta, quia si hæc duæ voluntates sunt necessariae, ut homines consequantur salutem, illa circa quos Deus non habuit has voluntates, non habent ex parte Dei omnia necessaria et consequenter salvari non possunt : si autem non sunt ambæ voluntates necessariae, nec ponendæ, nec distinguendæ sunt.

Tertia ratio. — Quod tertio ita confirmo, quia impossibile est Deum habere circa creaturam aliquod decretum liberum, quod necessarium non sit ad aliquam realem mutationem creaturæ, sed ad unam mutationem, seu effectum in creatura sufficit una voluntas ejus : ergo impossibile est aliam, vel alias multiplicare. Minor constat ex efficacia divinæ voluntatis : Major autem sic ostenditur. Quia divina voluntas non habet decretum liberum circa creaturam per sui mutationem : ergo non potest illud habere nisi per mutationem creaturæ, quia per tale decretum habet Deus novum respectum ad creaturam, saltem rationis : impossibile autem est inter duo extrema intelligere novum respectum sine mutatione alterius : ergo non potest Deus habere decretum liberum, nisi quatenus necessarium est ad aliquam realem mutationem creaturæ.

2. *Aliquorum opinio.* — Ob hanc difficultatem, nonnulli theologi moderni negant in divina voluntate hos duos ordines intentionis et executionis, et consequenter negant distinctionem rationis inter prædictos actus. Tamen ex hoc principio in sententias omnino contrarias divisi sunt. Quidam enim ob hanc causam, vel omnino negant intentionem finis, quæ ra-

tione præcedat electionem mediorum in divina voluntate, vel saltem negant illam intentionem esse efficacem. Sed contra hos satis disputatum est. Alii vero ponentes in Deo hanc intentionem, asserunt, per illammet determinare Deum efficaciter voluntatem humanam ad exequendum id, quod Deus per talem voluntatem præfinivit, quia hæc est efficacia divinæ voluntatis. Hi tamen auctores vix possunt conciliare libertatem arbitrii cum præfinitione divina, de qua re dicam infra in proprio loco : et ideo has sententias prætermitto.

3. *Vera sententia.* — *Probat.* — Dicendum ergo est, voluntatem, qua Deus exequitur id, quod ordine intentionis circa electos præfinierat, esse ratione distinctam a voluntate intentionis et electionis. Hæc assertio sequitur necessario ex dictis, quia Deus vult ordine intentionis gloriam prædestinato ex sola sua gratia : dat autem eandem gloriam non ex sola liberalitate, sed ex meritis : non dat autem, nisi per voluntatem : ergo necesse est intelligere in Deo voluntatem, qua exequitur donationem gloriæ, ut ratione distinctam a priori voluntate, qua eandem gloriam intendit. Idem videre licet in ordine causarum et effectuum naturalium, in quibus Deus intendit finem, et propter illum applicat media, per quæ postea exequitur effectum intentum, quam executionem per suam etiam voluntatem facit : ergo necesse est illam esse aliquo modo distinctam. Denique de divinis rebus nos philosophari non possumus, nisi ex humanis servando proportionem et tribuendo Deo quidquid perfectionis est, remotis imperfectionibus : sed in nobis invenimus hos duos ordines intentionis, seu consultationis et executionis esse distinctos et necessarios ad perfectum modum operandi propter finem, ex propria intentione et relatione ipsius operantis. Est autem imperfectionis in nobis, quod hæc facimus per actus re ipsa distinctos, et per mutationem realem nostræ voluntatis, et medio discursu, consultatione et inquisitione mediorum : ergo, seclusis his imperfectionibus, in unico et simplicissimo actu voluntatis Dei, utramque rationem actuum intelligere debemus, cum perfectissime operetur propter finem. Hoc tamen melius constabit expediendo tria dubia, quæ in rationibus dubitandi postulantur.

4. *Expediatur difficultas ex primo argumento.* — *Diversitas actuum circa idem objectum potest in Deo sumi ex propinquis motivis.* — Primum dubium est, quo modo possit hæc distinctio actuum intelligi circa eandem rem

volitam a Deo. Ad quod breviter respondeo, aliquando posse intelligi diversitatem hanc ex proximis motivis, propter quæ intelligitur Deus habere hujusmodi voluntatis actus, ut, verbi gratia, in eadem gloria, quam Deus vult prædestinato, intelligimus in prima intentione illius, rationem volendi esse solam divinam bonitatem : respectu autem voluntatis, per quam Deus in executione vult dare gloriam proximam rationem esse merita, quæ jam videntur in ipso prædestinato. Sic enim divus Augustinus varia ejus loca inter se conferendo, præsertim lib. 1, ad Simplicianum, quæst. 2, et de Correctione et Gratia, cap. 7, duas electiones in Deo distinguit : unam mere gratuitam, quam habet ex solo motivo misericordiæ : aliam justitiæ, quam habet ex motivo meritorum. Unde optima concluditur ratio pro assertionem posita. Nam voluntas intentionis et executionis, ut versantur circa gloriam dandam prædestinato, ita distinguuntur in Deo, sicut attributum justitiæ et misericordiæ, vel liberalitatis : sed distinguuntur ratione : ergo et illæ voluntates.

5. *Hæc distinctio non habet locum in donis ex seipso et per seipsum a Deo dandis.* — Atque ad hunc modum possunt facile distingui hæc duæ voluntates, quatenus versantur circa omnia dona gratiæ, quæ pendent ex cooperatione nostra libera. Nam in illis omnibus prima dilectio, qua Deus efficaciter ordinat prædestinatum ad habendum tale bonum, est ex liberalitate et misericordia : voluntas vero, qua Deus re ipsa confert tale donum, semper respicit cooperationem liberi arbitrii, velut rationem, propter quam in aliquo genere causæ homo recipit tale donum, sive sit causa meritoria, sive dispositiva, velut conditionem sine qua non, seu concausam, quæ tantum secundario, et minus principaliter est cooperans divinæ gratiæ. At vero in illis donis, quæ Deus per seipsum, et tantum ex seipso facturum est, non videtur habere locum hic distinctionis modus, quia primam vocationem, verbi gratia, omnino gratis et absolute Deus dare decrevit in ordine prædestinationis, et omnino etiam gratis dat in ipsa executione : atque etiam sine nobis libere cooperantibus.

6. *Alia distinctio actus petenda ex modo tendentiæ in objectum.* — Et ideo addo aliam rationem distinguendi hæc duo, quæ sumi potest ex modo, quo divina voluntas versatur circa tale objectum, et ex diversis rationibus, quæ in illo considerari possunt. Est enim donum illud objectum quoddam amabile, cui voluntas per